

SLOVENSKO *Etnološko* DRUŠTVO
SLOVENE *Ethnological* SOCIETY

Zavod za varstvo
kulturne dediščine Slovenije

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

ETNOLOŠKO KONSERVATORSTVO V 21. STOLETJU

O etnologiji in kulturni antropologiji v konservatorstvu ter o drugih pogledih na njuno vlogo pri varstvu in ohranjanju kulturne dediščine v 21. stoletju – izkušnje, vloga, pomeni in izzivi

V Sloveniji smo leta 2008 sprejeli nov, po ocenah pripravljavcev enega od najsodobnejših zakonov o varstvu kulturne dediščine v Evropi. V istem letu je Vlada Republike Slovenije sprejela tudi Sklep o ustanovitvi Javnega zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, s katerim je temeljito spremenila dotedanji način dela in organiziranost varstvene službe. Ta je takrat temeljila še na regionalnem principu, saj centralizacija službe, ki se je začela leta 1999 z ločitvijo do tedaj enotne službe za varstvo naravne in kulturne dediščine na službo za varstvo kulturne dediščine in na službo za varstvo narave, še ni bila v celoti izvedena. Reorganizacija službe je bila priložnost, da bi konservatorska stroka na novo definirala vlogo in pomen matičnih ved v varstveni službi. Na podlagi novih znanj, ki so jih prispevale posamezne znanstvene vede, se je družbeni pomen dediščine v zadnjih dvajsetih letih precej spremenil. Ali so njihova nova spoznanja na področju varovanja in preučevanja dediščine implementirana v konservatorsko prakso? Koliko se v konservatorstvu zavedamo potrebe po celostnem pristopu k poznavanju in preučevanju dediščine? Ali je interdisciplinarnost, ki je pogoj za celostno obravnavo dediščine, dovolj vključena v konservatorstvo? Če da, zakaj potem v konservatorski praksi še vedno velja tradicionalna delitev dediščine po posameznih matičnih »vrtičkih«? Etnologi tako obravnavajo t. i. kmečko stavbarstvo, arheologi arheološka najdišča, umetnostni zgodovinarji pa cerkve in gradove. Kaj etnologija s svojo metodologijo in raziskovalnimi pogledi prinaša k razvoju konservatorske stroke? Kje smo v Sloveniji s celovito in celostno obravnavo dediščine, ki poleg interdisciplinarnosti zahteva tudi medinstitucionalno sodelovanje (povezovanje premične, snovne in nesnovne dediščine)? Kje so ključne stične (povezovalne) točke varstvenih institucij pri varovanju in ohranjanju kulturne dediščine?

Kje smo in kam gremo s konservatorstvom v Sloveniji nasploh je glavno vprašanje, ki ga zastavljamo s posvetom. Občutek je, da nimamo povsem jasne vizije razvoja konservatorstva. Posledično izgubljam tudi celovit vpogled v vlogo in pomen posameznih matičnih ved. Kako je s tem po svetu? Kakšni so aktualni pogledi na varovanje in ohranjanje dediščine v mednarodnem okolju? Sodobni teoretski pogledi, razviti v dediščinskih študijah, kritično preverjajo številna izhodišča v zvezi z dediščino, in sicer z vidika t. i. avtoriziranega diskurza (*authorised heritage discourse*) na eni strani in t. i. subalternega, podrejenega diskurza (*subaltern heritage discourse*) (Smith 2006) oziroma vključujočega (*inclusive*) diskurza na drugi strani (Kisić 2016). Pri avtoriziranem in podrejenem diskurzu je pomembno še, da ne

označujeta le razlike med strokovnjaki in laiki, ampak tudi med esencialistično in tvornostno perspektivo in tudi med snovno/materialno in nesnovno dediščino, kar je bilo v etnologiji že večkrat označeno kot sporno. Navedeni diskurzi so predvsem izraz razmerij moči med različnimi akterji, ki so vpleteni v proces *dediščinjenja*. Ali smo sploh uspeli implementirati omenjene poglede v vsakdanjo konservatorsko prakso? V kakšni meri v institucionalno varstvo dediščine pripustiti tudi podrejeni in vključujoči diskurz? Ta dilema se v vsakdanji konservatorski praksi kaže v spraševanju, kaj kdo prepoznava kot dediščino oz. kaj naj se varuje, in pri vprašanju avtentičnosti. Pri tem pogledi institucionalnega varstva pogosto prihajajo navzkriž s pogledi lokalnih skupnosti, lastnikov in uporabnikov dediščine oziroma nosilci dediščinskega izročila ter s pogledi izvajalcev njene obnove.

Kje v postavljenih vprašanjih sta mesto in vloga etnologije in kulturne antropologije? Na katere konservatorske izzive 21. stoletja ta veda lahko odgovarja oz. želi odgovarjati?

Organizacija:

Slovensko etnološko društvo
Posavski muzej Brežice
Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani
Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem
Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

Programsko-organizacijski odbor za pripravo posveta:

Marinka Dražumerič
Božena Hostnik
Miha Kozorog
Alenka Černelič Krošelj
Neža Čebren Lipovec
Tita Porenta
Dušan Štepec

Datum:

13.–14. maj 2022

Kraj dogodka:

Brežice, Posavski muzej

PROGRAM:

8.00 – 8.30	registracija
8.30 – 9.00	pozdravni nagovori

Uvodna predavanja

9.00–9.45	dr. Ullrich Kockel (Univerza Heriot Watt, Škotska, Združeno kraljestvo)
9.45–10.15	dr. Sanja Lončar (Univerza v Zagrebu, Filozofska fakulteta)
10.15–10.45	dr. Vito Hazler (profesor v pokoju, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta)
10.45–11.00	mag. Ksenija Kovačec Naglič (INDOK, Ministrstvo za kulturo)
Moderatorica:	dr. Neža Čebtron Lipovec
Diskusija	11.00–11.30
Odmor	11.30–11.45

I. tematski sklop: Ustvarjanje dediščine

Moderator:	mag. Dušan Štepec
11.45–12.00	dr. Neža Čebtron Lipovec (Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije) <i>Potencial etnologije in kulturne antropologije v konservatorski stroki – mednarodni trendi</i>
12.15–12.30	dr. Jasna Bajec Fakin (ZRC SAZU, Inštitut za kulturne in spominske študije) <i>(Ne)razumevanje vloge civilne družbe pri celostnem upravljanju dediščine: med teorijo in realnostjo na primeru Zadružnega doma v Komnu (Kras)</i>
12.30–12.45	Aleksandra Renčelj Škedelj (ZVKDS, OE Ljubljana) <i>Etnolog in njegovo mesto</i>
12.45–13.00	dr. Aleksandra Berberih Slana (Muzej narodne osvoboditve Maribor, Skupnost muzejev Slovenije) <i>Zakonodaja s področja varstva kulturne dediščine: muzeji in konservatorstvo</i>
Diskusija	13.00–13.30
Kosilo	13.30–15.00

II. tematski sklop: Snovna in nesnovna dediščina

Moderatorica: Alenka Černelič Krošelj

15.00–15.15 **mag. Dušan Štepec** (ZVKDS, OE Novo mesto)

Prihodnost mojstrskih znanj pri obnovi kulturne dediščine – avtentičnost, problematika in stanje

15.15 – 15.30 **dr. Jerneja Ferlež** (Univerzitetna knjižnica Maribor)

Ohranjanje urbanega okolja s pripovedmi o njem: primer Maribor

15.30 – 15.45 **Mateja Kavčič** (ZVKDS, Restavratorski center)

Usposobljeni izvajalci v obnovi dediščine – interes stroke ali vrtiček posameznikov?

15.45 – 16.00 **Eda Belingar** (ZVKDS, OE Nova Gorica) in **Darja Kranjc** (Park Škocjanske jame)

Zakaj varstvo nepremične kulturne dediščine brez varstva nesnovne kulturne dediščine ni mogoče: primer suhozidne gradnje

Diskusija 16.00–16.30

Odmor 16.30–16.45

III. Tematski sklop: Krajine med naravo in kulturo

Moderator: dr. Miha Kozorog

16.45 – 17.00 **dr. Tanja Hohneč** (ZVKDS, Služba za razvoj in informatiko)

Dediščina med grožnjo in izzivom podnebnih sprememb

17.00 – 17.15 **dr. Nadja Penko Seidl** (Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo)

Krajina – mesto srečavanj in/ali razhajanj strok?

17.15 – 17.30 **Saša Roškar** (ZVKDS, OE Kranj)

Triglavski narodni park in varstvo kulturne dediščine: med predpisi, politikami in konservatorskimi praksami

17.30 – 17.45 **Andrejka Ščukovt** (ZVKDS, OE Nova Gorica)

Vrednotenje naselbinskega spomenika – podlaga za izdelavo Konservatorskega načrta za naselje Goče

Diskusija	17.45–18.15
Odmor	18.15–18.30
Zaključki	18.30–19.00 (moderatorja dr. Neža Čebroň Lipovec in mag. Dušan Štepec)